

Nummer Toegang: Bank van Lening

**Inventaris van het archief van de Bank van Lening
te Batavia, 1746 - 1814**

Euis Shariasih en Kris Hapsari

ANRI, Jakarta / Nationaal Archief, Den Haag (c) 2007

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF INHOUD EN STRUCTUUR VAN HET ARCHIEF	5
Aanwijzingen voor de gebruiker	7
Materiële beperkingen	7
Aanvraaginstructie	7
Citeerinstructie	7
Archiefvorming	9
Geschiedenis van de archiefvormer	9
Geschiedenis van het archiefbeheer	9
Inhoud en structuur van het archief	11
Aanvullingen	11
Verantwoording van de bewerking	11
Ordering van het archief	11
BESCHRIJVING VAN DE ARCHIEFBESTANDELEN	13

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Bank van Lening
Bank van Lening

Periode:

1746 - 1813
Merendeel 18e eeuw

Omvang:

1.5 meter; 60 inventarisnummers.

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefbewaarplaats:

Arsip Nasional Republik Indonesia (ANRI), Jalan Ampera Raya, Cilandak Timur, 12560
Jakarta

Archiefvormers:

Bank van Lening, Batavia, 18e en 19e eeuw

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Op 1 december 1746 werd in Batavia De Bank van Lening geopend. De Bank is nooit een succes geworden en leidde doorlopend een kwijnend bestaan. Toen er uiteindelijk ook malversaties in het beheer aan het licht kwamen, werd bij resolutie van 5 april 1794 officieel aan het bestaan van de bank een eind gemaakt. Het archief bevat resoluties, brievenboeken, rekesten, kassarekeningen en journalen.

AANWIJZINGEN VOOR DE GEBRUIKER

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief van de Bank van Lening werd bewaard in depot G op de tweede verdieping. Het grootste gedeelte van het archief bevindt zich in slechte tot zeer slechte materiële conditie.

In Februari 2004 was de materiële staat van het archief als volgt: van de 54 beschreven nummers is 10 % als goed, 20 % als matig en 70 % als ernstig te kwalificeren. De kwalificatie "ernstig" is van toepassing op die archivalia waarvan de conditie zo slecht is, dat raadpleging door gebruikers onherstelbaar informatie verlies zou kunnen veroorzaken. Deze gegevens vormen de basis voor een prioriteitenlijst voor het restauratie programma van het ANRI.

AANVRAAGINSTRUCTIE

De stukken kunnen via een aanvraagbriefje in de studiezaal van het ANRI worden aangevraagd.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Arsip Nasional Republik Indonesia (ANRI), Jakarta, Inventaris van het archief van de Bank van Lening te Batavia, (1746) 1746 - 1813 (1818), inventarisnummer ...

VERKORT:

ANRI, Bank van Lening, inv.nr. ...

ARCHIEFVORMING***GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER***

Onder het bestuur van den Gouverneur - Generaal van Imhoff werd bij resolutie van 26 Augustus 1746 besloten tot de oprichting van een Bank van Lening. Op 1 December 1746 werd de bank daadwerkelijk geopend.

In de vergadering van de Hoge Regering van 2 juni 1752 werd een door Gouverneur-Generaal Mossel ontworpen plan voor het oprichten van een wisselbank met de naam Bank-courant goedgekeurd. Deze bank fungeerde vanaf 1 september 1752 als depositobank en enigermate ook als circulatiebank. Op 5 september 1752 werden beide banken samengevoegd onder de naam Bank-courant en Bank van Lening.

De Bank is nooit een succes geworden en leidde doorlopend een kwijnend bestaan. Toen er uiteindelijk ook malversaties in het beheer aan het licht kwamen, werd bij resolutie van 5 april 1794 officieel aan het bestaan van de bank een eind gemaakt. [1] De bank werd in een "slapende" toestand gebracht, het bleef mogelijk gelden in te wisselen, maar de bank werd onder de directe controle van de Compagnie gebracht.

Onder het bestuur van Daendels echter trad de Bank van Lening weer als vastgestelde instelling op, overeenkomstig de op 14 juli 1809 vastgestelde instructie, [2] waarin de bank onder het beheer werd gesteld van twee commissarissen en een secretaris - die tegelijk kassier, boekhouder en pandbewaarder zou zijn -, bijgestaan door een taxateur, vier klerken en een "rapportganger".

Ingevolge artikel 7 van de met Engeland gesloten supplementaire conventie van 24 Juni 1817 werd de Bank van Leening (Lombard - Bank) met alle baten en lasten weer overgenomen door het Nederlands gouvernement. Het gouvernement gaf de gelegenheid tot inwisseling van nog in omloop gebleven bankpapier tot en met 18 Juni 1818. Na deze datum zou het uitgegeven papier geen waarde meer hebben, terwijl de Bank zelf ook ophield te bestaan. [3] Voor zover het beleningsbedrijf betreft, werd een tiental jaren later haar plaats door de Javasche Bank ingenomen.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Toen N.P. van den Berg zijn studie schreef over de Bank van Lening, was hij het archief nog niet op het spoor gekomen. In 1872 vond hij het merendeel van de restanten echter terug op de zolder van de zogenaamde Graan en IJzerpakhuisen te Batavia. [5]

Van der Chijs geeft geen verdere specificatie over de herkomst van het in zijn inventaris beschreven archief van de Bank van Lening, maar we kunnen aannemen dat het het in 1872 teruggevonden archief bestand betreft. [6]

-
1. In 1790 werd in de kas van de bank een tekort bevonden van 63.000 rijksdaalders, waarvoor de directie geen verklaring kon geven.
 2. Nederlandsch-Indisch Plakaatboek, 15e deel, 1808 - 1809, p. 805 e.v.
 3. Publicatie van 27 Januari 1818.
 5. Zie: Javasche Courant 1873, no. 11, extra-bijvoegsel.
 6. Zie verder de inleiding van het archief van de Hoge Regering.

INHOUD EN STRUCTUUR VAN HET ARCHIEF***AANVULLINGEN***

De mogelijkheid moet open gehouden worden dat in de loop der jaren misschien nog enkele archiefstukken in andere locaties of archiefblokken worden teruggevonden.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

De inventarisatie van het archief van de Bank-Courant en Bank van Lening vond plaats in het kader van een samenwerkingsproject tussen het Nationaal Archief in Nederland en het ANRI, waarvan een van de belangrijkste onderdelen was het toegankelijk maken van alle VOC-archieven in beheer bij het ANRI.

Met de inventarisatie van het archief van de Bank werd begonnen in augustus en werd eind januari 2004 afgesloten.

De archivalia van de Bank van Lening en Bank van Courant waren summier beschreven in de inventaris van J.A. van der Chijs, pagina 104 - 109. In deze inventaris werd het archief ingedeeld volgens drie tijdsperiodes, gekoppeld aan de naamswijzigingen van de bank:

1. Bataviasche Bank van Lening (1 December 1746 - 1 September 1752)
2. Bank Courant en Bank van Lening (1 September 1752 - 3 Juni 1794)
3. Bank van Lening (3 Juni 1794 - ?)

In de inventaris Van der Chijs, waarin de bestanddelen niet genummerd zijn, is naderhand in handschrift een nummering aangebracht, soms met verwijzing naar andere archieven (Varia, Commissarissen-Generaal). Er schijnt ooit een poging gedaan te zijn om een nieuwe beschrijving van het archief te maken, maar deze inventaris is niet gevonden.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

Gezien het fragmentarisch karakter van het archief, is besloten alle stukken samen te voegen tot één archiefblok, als zijnde afkomstig van één archiefvormer, in plaats van een arbitraire scheiding van het archief over drie archiefvormers.

BESCHRIJVING VAN DE ARCHIEFBESTANDELEN

1	"Conditien ter oprigting van de Bataviase Bank van Lening en ordonnantie voor deselve", afschrift.
1746 augustus 27	1 stuk
2	Concept instructie voor de Bank van Lening door gouverneur generaal Siberg aangeboden aan de Hoge Commissie.
1794 mei 5
"Vide verbaal 7 mei 1794". Waarschijnlijk afkomstig uit archief van de Hoge Regering.	1 bandje
3-6	Minuut-resoluties.
1766 - 1812	4 banden
3	1766 december 172 - 1773 oktober 28	
4	1774 februari 12 - 1791 oktober 29	
5	1794 juli 10 - 1800 januari 15	
6	1800 oktober 23 - 1812 april 15	
7-10, 56	Resoluties.
1752 - 1793	5 banden
7	1752 juni 1 - 1760 maart 5	
56	1760 maart - 1760 december 31
Fragment (gepagineerd 385-477).	
8	1761 februari 2 - 1764 april 13	
9	1767 januari 26 - 1774 december 12	
10	1781 januari 25 - 1793 oktober 21	
11-17, 26	Bijlagen bij de resoluties.
1779 - 1811	7 banden en 1 omslag
11	1779 mei - 1785 december 24; 1793
januari 1 - 1794 april 16	
26	1789 - 1790	
---	1793 januari 1 - 1794 april 16
Zie inv.nr. 11.	
13	1794 juni 14 - 1795 mei 12	
12	1795 mei 12 - 1800 januari 25	
14	1801 mei 1802 juli	
15	1804 augustus
Fragment	1 omslag
16	1804 juni, 1804 september - 1806 juni	
17	1808 september - 1811 december	
18	Ordonnanties; betalingsordonnantie voor de kassier.
1776 maart 30 - 1777 december 31	1 katern
19-20	Brievenboeken, afschriften van uitgaande stukken.
1756 - 1792	2 banden
19	1756 oktober 28 - 1778 februari 4	
20	1787 juni 11 - 1792 november 18	
21-22	Ingekomen extract-resoluties van de Hoge Regering.
1746 - 1809	1 band en 1 katern
21	1746 november 15 - 1755 februari 25	
22	. Met instructie voor de Bank van Lening van 14 juli 1809.
1808 - 1809	1 katern

- 23** Ingekomen brieven uit Patria.
1755 - 1801 1 pak
- 24-25** Ingekomen rekenen.
1772 - 1787 2 banden
- 24** 1772-[1784]
- 25** 1787
- 27-31, 34** "Volmagtschappen, stukken betreffende de behartiging van de financiële zaken van gerepatrieerde VOC-dienaren en hun gemachtigden of erfgenamen door de Bank van Lening als gemachtigde te Batavia."
1754 - 1793 4 banden, 1 omslag en 1 stuk
- 27** 1754 - 1787
Betreffende Jan van Herzeele, later Geertruida Johanna Elisabeth van Herzeele.
- 28** 1750 - 1770
Betreffende de gerepatrieerde resident van Cheribon, Seneca Ingersen.
- 34** 1756 - 1758 1 stuk
Overzicht van ontvangsten en betalingen op naam van Jan van Herzeele of Seneca Ingersen.
Fragment
Afschrift van gedeelte uit inv.nr.36.
- 29** 1764 - 1776
Betreffende Bernardus van Pleuren, secunde te Makassar, later Schepen.
- 30** 1771 - 1782 1 omslag
Betreffende Christiaan Daniels van Wijkhuizen te Duitsland.
- 31** 1772 - 1793
Betreffende diverse personen.
- 32** Korte uittreksels uit brieven in verband met procuraties van de Bank van Lening, met aantekening van afhandeling.
1780 1 stuk
- 33** Grootboek van pandhouders.
1749 - 1752 1 band
"Houders der recipisse van de Panden tegen 5/8 percent per maand" "Houders der recipisse van de Panden tegen 3 quart percent per maand".
- 35-38, 57, 58** Kassarekeningen en rekeningen-courant.
1752 - 1768 3 banden en 4 stukken
- 35** .
1752 september - 1753 december
Kassarekeningen
- 36** . Journalen, kassarekeningen en rekeningen-courant bijgehouden als gemachtigde, betreffende Jan van Herzeele, Seneca Ingersen, Abraham Douglas, Jan Coning c.s., Librecht August Behmer, Jan Hendrik van Panhuijs, Jan Pan (als curator van Jacob Mossel en Catharina Johanna Mossel).
1756 - 1766

37	1756 - 1762 Bijgehouden als gemachtigde, fragment.	1 stuk
37A	1757 - 1768 Bijgehouden als gemachtigde. Gelijk aan inv.nr. 36, 2e en 3e deel.	
57	1761 - 1766 Bijgehouden als gemachtigde, fragment.	1 stuk
58	1767 - 1768 Bijgehouden als gemachtigde, fragment.	1 stuk
38	1768 Bijgehouden als gemachtigde, fragment.	1 stuk
39	Akten van borgtocht afgegeven t.b.v. de Bank van Lening door personen die op publieke venduties van de bank goederen zullen kopen. 1759 - 1777	1 band
40	"Rapport van commissarissen wegens de vernietigde en ingetrokken bankbriefjes" Lijsten van vernietigde bankbriefjes of certificaten ingediend bij de directeur (1756 juni - 1760 december, 1762). Diverse jaarbalansen, memories van uitbetaalde interesten (1760 - 1762). 1756 - 1762	1 band
41	Jaarbalansen en ingetrokken bankbriefjes. 1763 - 1765, 1772 - 1780	1 band
42	"Quitantien", Kwitantieboek "Samentrecking der kwitanties van door personen gemeijnde goederen voor de Bank van Lening". 1773 - 1787	1 band
43	Kwitanties van ontvangen betalingen door de secretaris of directeur van de Bank van Lening, betreft voornamelijk uitkeringen uit het fonds van wijlen Adiana Johanna Bake, douarière van Petrus Albertus van der Parra tot onderhoud van diverse personen (1787 - 1791) en betalingen van de 5 percents provisie aan officianten van de Bank van Lening. 1787 - 1805	1 katern
44-48	Overzichten van beleende en geloste vastigheden.	6 stukken
44	. Overzicht van beleende en geloste vastigheden. 1782 augustus	
45	. Overzicht van geloste vastigheden van de maand maart 1783. 1783 december 8	
45A	. Overzicht van geloste vastigheden in de maand mei tot en met juli 1785. 1785 juli 30	
46	. Overzichten van beleende vastigheden, medio juli en medio december 1786. 1786	
47	. Overzicht van beleende en geloste vastigheden van januari – april 1787. 1787 april 30	
48	. Overzicht van beleende en gelostige vastigheden van mei – augustus 1787.	

 1787 augustus 31

- 49** “Papieren van speculatie aangaande de bank”. Diverse verzamelde stukken (bevat inventarissen van het archief en generale transporten van bezittingen en archief, memories van uitstaande penningen etc.).
1764 - 1794 1 katern
- 50** Formulieren van pandbrieven en ingevulde pandbrieven [1789 juni la. SS 701 t/m la SS 724].
z.d. en 1789 1 omslag
- 51** Processtukken waarin de Bank van Lening partij is voornamelijk contra Johannes Laurens Trisschen, Bernardus Gijsbertus Wurtenburger en Tan Poangko.
1760 - 1793 1 band
- 52** "Rapport wegens het gedaan nader onderzoek naar den aart en imputatie van 't in de bank Courant en Bank van Lening ontdekt deficit van rijksdaalders 63.5000" rappedort ingediend bij de Hoge Commissie door A.C. Mom, J. Prins, J. Holle en J. Barends, met bijlagen.
1793 december 27 1 bandje
"Vide verbaal 8 januari 1794". Waarschijnlijk afkomstig uit archief Hoge Regering.
- 53** Comparitiebrief voor commissarissen van de Hoge Regering tot de opneem van de kassa van de bank van Lening (1804 augustus 27); Notitie van de nieuwe beleningen van augustus 1804; rekest van Jan Baptist Pinielly om een lening.
z.d. en 1804 3 stukken
- 54** “Bericht wegens de goederen verbonden in de Bank van Leening volgens de reglementen van den 1e maart 1813.
1814 januari 1 stuk
- 55** Kopie-brief van de Bank van Lening aan Tijmon Pieter van Herzeele, commandeur van Sumatra’s Oostkust als gemachtigden van zijn broer Jan van Herzeele.
1756 augustus 24 1 stuk
- 59** "Bankkennissen", register van hypotheekakten met aantekeningen van aflossing en royering.
1772 december 28 - 1774 november 9 1 deel
Fragment (gepagineerd 195-219)
- 60** Extract-resolutie van de Hoge Regering betreffende de vorm van het indienen van voorstellen of verzoeken en een rekest van Hadjie Bagoes om een bewijs dat hij de hypotheek van zijn overleden broer Anon afgelost heeft.
1808 september 2 stukken